

Національний технічний університет України
«КІЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра економіки
і підприємництва

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ (ПВ03)

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Освітня програма	<i>Економіка і бізнес</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2024/25 н.р., 3 курс, семестр 5</i>
Обсяг дисципліни	<i>ECTS 4 кр/120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік/ модульна контрольна робота, індивідуальне семестрове завдання у формі розрахункової роботи, поточні та календарні контроли</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника практики	<i>Лектор: к.пед.н., доцент Андрусь Ольга Іванівна, olgaiandrus1@gmail.com Практичні: К.пед.н., доцент Андрусь Ольга Іванівна, olgaiandrus1@gmail.com</i>
Профіль викладача	<i>http://keip.kpi.ua/pro-kafedru/kerivnitstvo/profesorско-vikladatskij-sklad/129-andrus-olga-ivanivna</i>
Розміщення курсу	<i>Google classroom, бібліотека КПІ ім Ігоря Сікорського https://campus.kpi.ua/tutor/index.php?mode=mob&show&irid=149539</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Конкурентоспроможність товарів і послуг» сприяє оволодінню здобувачів вищої освіти системою знань та практичних навичок щодо аналізу конкурентного середовища, рівня та факторів впливу на конкурентоспроможність товарів і послуг, методик оцінки, критеріїв та показників вимірювання, системи заходів та шляхів її підвищення. **Предметом вивчення дисципліни** є розкриття закономірностей формування конкурентоспроможності товарів і послуг з метою забезпечення заданих результатів господарської діяльності підприємства в умовах ринку. **Завданням дисципліни** є формування належних теоретичних економічних знань та практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану та освітньо-професійної програми за вказаною спеціальністю.

Ціноутворення

Викладання навчальної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти ряду **компетентностей**:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі аналізу та змістової інтерпретації отриманих результатів.

СК 9. Здатність прогнозувати економічні результати сформованого рівня конкурентоспроможності товарів і послуг.

СК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

Вивчення дисципліни дозволить сформувати у здобувача вищої освіти наступні **програмні результати навчання**:

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій формування конкурентоспроможності товарів і послуг з метою передбачення результатів діяльності підприємства.

Володіти навичками самостійного пошуку інформації, вміння аналізувати конкурентне середовище та здійснювати оцінку факторів впливу на рівень конкурентоспроможності товарів і послуг.

Володіти методиками оцінки та формування конкурентоспроможності товарів і послуг, спрямованих на забезпечення сталого розвитку підприємства

Вміти розробляти системи заходів та шляхи підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг.

2. **Пререквізити та пострековіти дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)**

Пререквізити. Знання та розуміння тенденцій сучасного національного та міжнародного ринку, основних процесів, які відбуваються на рівні підприємства, основ обліку, управління витратами, загальні знання з формування економіки та організації економічної діяльності.

Пострековіти. Потенціал та розвиток підприємства, планування і контроль на підприємстві, фінансова аналітика, організація власної справи, бізнес-планування, економічний розвиток підприємства.

Добавлено примечание ([1]): Беруться із ОП Економіка і бізнес першого (бакалаврського) рівня: зміст - с. 7-8; відповідність ОК - с. 16-21

Добавлено примечание ([2]): Беруться із ОП Економіка і бізнес першого (бакалаврського) рівня: зміст - с. 8-9; відповідність ОК - с. 22-25

Добавлено примечание ([3]):

Добавлено примечание ([4]):

Добавлено примечание ([5]): Беруться із ОП Економіка і бізнес першого (бакалаврського) рівня: структурно-логічна схема - розділ 3, с. 14

3. Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Конкуренто-спроможність як економічне поняття.
Тема 2. Конкуренція як основа конкурентоспроможності товарів і послуг
Тема 3. Фактори та критерії конкурентоспроможності товарів і послуг.
Тема 4. Принципи та підходи до формування конкурентоспроможності товарів і послуг.
Тема 5: Методологія оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг.
Тема 6. Методи формування конкурентоспроможності товарів і послуг.
Тема 7. Критерії та показники конкурентоспроможності товарів і послуг.
Тема 8. Етапи та алгоритм оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг
Тема 9. Товарна політика як інструмент конкурентоспроможності товарів і послуг
Тема 10 Технічне регулювання як фактор конкурентоспроможності товарів і послуг.
Тема 11. Система та етапи підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг.
Тема 12. Проблема поліпшення якості продукції та виробничих процесів.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література:

1. Конкурентоспроможність товарів і послуг: Конспект лекцій.
2. Конкурентоспроможність товарів і послуг: навчальний посібник для практичних робіт.
5. Леськів Г.З., Франчук В.І., Левків Г.Я., Гобела В.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.
6. Шевченко Л. С. ШЗ7 Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях / Шевченко Людмила Степанівна. – Харків : Право, 2022. – 312 с.

Додаткова література:

3. Андросова Т. В., Чернишова Л. О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю : навч. посібник у структурно-логічних схемах. Харків : ХДУХТ, 2019. 202 с.
7. Балабанова Л.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. / Л.В. Балабанова, Г.В. Кривенко, І.В. Балабанова. – К. : ВД «Професіонал», 2019. – 256 с.
8. Білоцерківець В.В., Завгородня О.О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю. Ч. 1: Конспект лекцій з дисципліни для студентів. – Д.: НМетАУ, 2019. – 49 с.
9. Лупак Р. Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р.Л. Лупак, Т.Г. Васильців. – Львів : Видавництво ЛКА, 2016. – 484 с.
10. Управління конкурентоспроможністю підприємств: підручник / П'ятницька Г.Т., П'ятницька Н.О., Шумська С.С., Федорченко Н.В., Гелич А.О., П'ятницький Д.В. За заг. ред. д-р. екон. наук., проф. Г.Т. П'ятницької. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. — 700 с.
11. Цибульська, Е.І.. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 – Економіка / Е. І. Цибульська ; Нар. укр. акад. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 320 с.
12. Цибульська, Елеонора Іванівна. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 – Економіка / Е. І. Цибульська ; Нар. укр. акад. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 320 с.

Добавлено примечание ([6]): При формуванні слід звернути увагу, що навчальні матеріали мають бути не старіші 5 років від дати формування силабусу.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Викладання та опанування освітньої компоненти ґрунтується на ряді методів навчання:

основні методи навчання: лекції, практичні роботи, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді розрахункової роботи, робота з навчально-методичною літературою й інформаційними ресурсами;

загальні методи навчання: проблемного викладу, кейси, інформаційно-рецептивний, проблемно-пошуковий;

спеціальні методи навчання: робота в малих групах, розв'язання творчих завдань, аналітичні завдання, презентації, дискусії.

● Навчання здобувачів вищої освіти дисципліни здійснюється в ході опанування теоретичного матеріалу, розв'язання практичних задач на лекціях, практичних заняттях та в ході самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

● У ході проведення лекцій у взаємодії студентів і викладача здійснюється виклад теоретичного матеріалу, розв'язуються проблеми, розглядаються ситуації, виконуються завдання практично-прикладного характеру, будуються структурно-логічні схеми, використовуються ілюстрації, які розкривають зміст основних понять, принципів, методів, стратегій ціноутворення.

● Проведення практичних занять передбачає організацію роботи студентів у складі малих груп, на умовах змагання, розв'язування індивідуальних та диференційованих задач, розв'язання проблемних ситуацій, проведення партнерських дискусій, ділових ігор, презентацій, які моделюють професійну діяльність майбутніх фахівців в умовах ринку.

● У процесі самостійної роботи студентів здійснюється опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, розв'язування задач, презентацій, виконання вправ проблемно-дослідницького плану, виконується індивідуальне завдання – розрахункова робота, а також здійснюється вивчення наукових досліджень, законодавчих і нормативних актів України.

● Контрольні заходи передбачають тестування, написання модульних контрольних робіт, поточний та календарний рейтинговий контроль, а також підсумковий семестровий заліковий рейтинговий контроль сформованих у студентів теоретичних знань та набутих практичних умінь з дисципліни.

● У ході навчання використовуються сучасні інформаційні технології (електронні презентації до лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять), доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-лекції, інтернет-семінари під час дистанційного навчання).

Ціноутворення

Засвоєння освітньої компоненти передбачає відповідні методи навчання та оцінювання, які забезпечать досягнення програмних результатів навчання:

Відповідність програмних результатів, методів навчання і форм оцінювання.

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 5. Вміти застосовувати аналітичний та методичний інструментарій формування конкурентоспроможності товарів і послуг з метою передбачення результатів діяльності підприємства.	Лекції, практичні роботи, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді розрахункової роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами.	Рейтингова система оцінювання передбачає набір здобувачам і балів у ході розв'язування задач, проблемних ситуацій, проведення виконання модульної, розрахункової робіт. Підсумковий контроль - залік
Володіти навичками самостійного пошуку інформації, вміти аналізувати конкурентне середовище та здійснювати оцінку факторів впливу на рівень конкурентоспроможності товарів і послуг.	Загальні методи навчання: проблемного викладу, інтерактивний, проблемно-пошуковий.	
Володіти методиками оцінки та формування конкурентоспроможності товарів і послуг, спрямованих на забезпечення сталого розвитку підприємства	Спеціальні методи навчання: робота в малих групах, розв'язання творчих, аналітичних завдань, презентації, дискусії, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання	
Вміти розробляти системи заходів та шляхи підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг.		

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 10 годин лекцій та 8 годин практичних робіт, модульний контроль.

№ п/п	Назва розділів, тем	Розподіл годин		Опис занять	Опрацювання
		Л	ПР		
1	Тема 1. Конкурентоспроможність як економічне поняття.	-	-	Л: Конкурентоспроможність як економічне поняття.	Самостійне опрацювання
2	Тема 2. Конкуренція як основа конкурентоспроможності товарів і послуг	-	-	Л: Конкуренція як основа конкурентоспроможності і товарів і послуг.	Самостійне опрацювання
3	Тема 3. Фактори та критерії конкурентоспроможності товарів і послуг.	2	-	Л: Фактори та критерії конкурентоспроможності і товарів і послуг(2).	Самостійне опрацювання.

Ціноутворення

4	Тема 4. Принципи та підходи до формування конкурентоспроможності товарів і послуг.	-	-	Л: Принципи та підходи до формування конкурентоспроможності товарів і послуг.	Самостійне опрацювання
5	Тема 5: Методологія оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг.	2	-	Л: Методологія оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг. (2).	Самостійне опрацювання
6	Тема 6. Методи формування конкурентоспроможності товарів і послуг.	2	2	Л: . Методи оцінки конкурентоспроможності товарів (2) ПР: Методи оцінки конкурентоспроможності товарів (2).	Н: розрахунково-аналітичні завдання. О: індивідуальне
7	Тема 7. Критерії та показники конкурентоспроможності товарів і послуг.	2	2	Л: Показники конкурентоспроможності товарів і послуг (2). ПР: Формування номенклатури критеріїв конкурентоспроможності товарів та їх ранжування (2).	Н: розрахунково-аналітичні завдання. О: індивідуальне
8	Тема 8. Етапи та алгоритм оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг	2	2	Л: Етапи та алгоритм оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг (2). ПР: Оцінка конкурентоспроможності і послуг (на прикладі торговельного підприємства)(2).	Н: розрахунково-аналітичні завдання. О: індивідуальне
9	Тема 9. Товарна політика як інструмент конкурентоспроможності товарів і послуг	-	-	Л: Товарна політика як інструмент конкурентоспроможності товарів і послуг (2)	Самостійне опрацювання
10	Тема 10. Технічне регулювання як фактор конкурентоспроможності товарів і послуг.	-	-	Л: Технічне регулювання як фактор конкурентоспроможності товарів і послуг (2).	Самостійне опрацювання
11	Тема 11. Система та етапи підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг.	-	-	Л: Система та етапи підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг.	Самостійне опрацювання

Ціноутворення

12	Тема 12. Проблема поліпшення якості продукції та виробничих процесів.	-	-	Л: Проблема поліпшення якості продукції та виробничих процесів. (2)	Самостійне опрацювання
13	Модульна контрольна робота (МКР)	-	2	Передбачає розрахунково-аналітичні завдання	
14	Залік	-	2		
Всього		10	10		

Примітка: Л – лекції, ПР – практичні роботи, Н – навчальна діяльність, О – оцінювання.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає самостійне опрацювання навчальних матеріалів курсу, підготовку до практичних занять, проведення міні-досліджень, виконання творчих завдань, модульної контрольної роботи та підготовку до заліку. Обсяги часу на виконання самостійної роботи становить 102 год.

№ п/п	Тема	Завдання	Обсяг годин
1	Тема 1. Конкурентоспроможність як економічне поняття.	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	6
2	Тема 2. Конкуренція як основа конкурентоспроможності товарів і послуг	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	4
3	Тема 3. Фактори та критерії конкурентоспроможності товарів і послуг.	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	8
4	Тема 4. Принципи та підходи до формування конкурентоспроможності товарів і послуг.	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	6
5	Тема 5: Методологія оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг.	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	10
6	Тема 6. Методи формування конкурентоспроможності товарів і послуг.	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	8
7	Тема 7. Критерії та показники конкурентоспроможності товарів і послуг.	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	8
8	Тема 8. Етапи та алгоритм оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	6
9	Тема 9. Товарна політика як інструмент конкурентоспроможності товарів і послуг	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	8
10	Тема 10 Технічне регулювання як фактор конкурентоспроможності товарів і послуг.	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	8
11	Тема 11. Система та етапи підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг.	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	10
12	Тема 12. Проблема поліпшення якості продукції та виробничих процесів.	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу	8
13	Модульна контрольна робота	Підготовка до МКР	6
15	Залік	Підготовка до заліку	6
Всього			102

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

- **Політика відвідування занять.** Відвідування лекцій та практичних занять є вільним, бали за присутність на лекціях не додаються, але пропуск практичних завдань без поважної причини зумовлює не тільки втрату балів, які студент міг би набрати у разі їх вивідування, але й можливості їх компенсувати у інший спосіб. У разі пропуску заняття з поважної причини студентові буде надана можливість його додаткового відпрацювання в робочому порядку.
- **Політика дедлайнів та перекладання:** практичні роботи, які здаються студентами із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на 1 бал нижче.
- Здобувачеві вищої освіти дозволяється **використання на заняттях інтерактивних засобів навчання**, зокрема, інтернет-ресурсів з метою пошуку навчальної, довідкової інформації, якщо це передбачено тематикою завдання. Використання мобільних девайсів дозволено також під час он-лайн тестування. Однак, **використання мобільних девайсів, сторонніх матеріалів під час модульної контрольної роботи, заліку заборонено.**
- **Пропущені контрольні заходи.** Пропуск контрольних заходів з поважних причин (хвороба або вагомні життєві обставини) передбачає можливість ліквідації заборгованості в індивідуальному порядку впродовж найближчого часу.
- **В разі порушення термінів складання передбачених силabusом завдань**, їх невиконання без поважних причин, а також за умови нижчого за 40 балів семестрового рейтингу, здобувач вищої освіти не допускається до заліку під час основної залікової сесії (детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>).
- **Процедура оскарження результатів контрольних заходів.** Здобувачі вищої освіти мають можливість з'ясувати та оскаржити результати контрольних заходів за умови аргументованого пояснення критеріїв незгоди щодо рівня оцінки та/або вказаних зауважень.
- **Академічна доброчесність.** Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.
- **Норми етичної поведінки.** Норми етичної поведінки здобувачів вищої освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.
- **Поаудиторна робота.** В межах навчання дисципліни здобувач вищої освіти може брати участь в олімпіадах, конференціях, написанні статей тощо. Оцінка його роботи здійснюється поза межами 100-бальної рейтингової системи.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтинг здобувача складається зі 100 балів та включає бали, які протягом семестру студент отримує за: виконання та захист практичних робіт (4 роботи), виконання розрахункової роботи (РР), виконання модульної контрольної роботи (МКР).

Види контролю та критерії нарахування балів:

Поточний контроль: практичні роботи, розрахункова робота, МКР.

1. **Практичні роботи** оцінюються в 10 балів кожна (40 балів) за такими критеріями:
 - за якісне виконання без помилок – 10 балів;
 - виконання із зауваженнями, недоліками – 5 балів.

Ціноутворення

2. **Розрахункова контрольна робота** оцінюється в 30 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації) – 28..30 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75 % потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 24..27 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60 % потрібної інформації) та незначні помилки – 18..23 балів;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0..17 балів.

3. **Модульна контрольна робота** оцінюється в 30 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації) – 28..30 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75 % потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 24..27 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60 % потрібної інформації) та незначні помилки – 18..23 балів;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0..17 балів.

Результат контрольного заходу для здобувача, який не з'явився на нього, оцінюється в 0 балів.

Семестровий контроль: залік

Студенти, семестровий рейтинг яких склав від 60 до 100 балів, отримують залік автоматом, відповідно до набраного рейтингу.

Якщо семестровий рейтинг студента складає 40-59 балів, але РР зараховано, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі рейтинг складається з балів за виконання РР та залікової контрольної роботи.

Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат також може написати залікову контрольну роботу. У цьому разі остаточний рейтинг складається з балів РР та балів залікової контрольної роботи.

Семестровий рейтинг обчислюється за формулою:

$$R_{\text{сем}} = R_{\text{РР}} + R_{\text{МКР}} + R_{\text{ЗР}} = 40 + 30 + 30 = 100 \text{ балів.}$$

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

Ціноутворення

9. Додаткова інформація з освітнього компонента

Перелік питань, які виносяться на семестровий контроль розміщено у дистанційному курсі.

Навчально-методичні матеріали дисципліни, методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання розміщені в Електронному архіві наукових та освітніх матеріалів КПІ ім. Ігоря Сікорського (e1a.kpi.ua).

У рейтинг здобувача вищої освіти можуть бути зараховані сертифікати проходження очних або дистанційних курсів за тематикою курсу на платформах Prometheus та Coursera.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доц. кафедри економіки і підприємництва, к. пед. наук, доц. Андрусь О.І.

Ухвалено кафедрою економіки і підприємництва (**протокол № 22 від 18.06. 2024 р.**)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу (**протокол № 10 від 24.06. 2024 р.**)